

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 221/2011-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. mája 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. K., N., M. K., N., Ľ. K., B., a A. Š., N., zastúpených advokátom JUDr. R. S., Advokátska kancelária, N., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 8 Co/62/2009 zo 14. januára 2010 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 83/2010 z 29. júna 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. K., M. K., Ľ. K. a A. Š. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. septembra 2010 doručená sťažnosť M. K., N., M. K., N., Ľ. K., B., a A. Š., N. (ďalej len „sťažovateľky“), vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 Co/62/2009 zo 14. januára 2010 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Cdo 83/2010 z 29. júna 2010.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľky boli účastníčkami konania o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vedeného na Okresnom súde Nitra (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 25 C/192/2007, a to na strane navrhovateľov. Proti rozsudku okresného súdu z 11. decembra 2008, ktorým okresný súd návrhu sťažovateľiek vyhovel, podala „Slovenská republika - Slovenský pozemkový fond“ (ďalej len „odporca“) odvolanie. Krajský súd na základe podaného odvolania napadnutý rozsudok svojím rozhodnutím sp. zn. 8 Co/62/2009 zo 14. januára 2010 zmenil tak, že návrh sťažovateľiek zamietol a súčasne ich zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť odporcovi náhradu trov konania v sume 1 935,80 €. Sťažovateľky podali proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v časti výroku o náhrade trov konania dovolanie, ktoré bolo najvyšším súdom uznesením sp. zn. 1 Cdo 83/2010 z 29. júna 2010 odmietnuté podľa ustanovenia § 243b ods. 5 v spojení s ustanovením § 218 ods. 1 písm. c) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) s odôvodnením, že v prípade sťažovateľiek nemožno prípustnosť dovolania vyvodit' ani z ustanovení § 239, ale ani z ustanovení § 237 OSP.

Podľa vyjadrenia sťažovateľiek *„Podľa ust. § 238 ods. 1 OSP je proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa dovolanie prípustné a preto má byť podľa názoru sťažovateľiek aj rozhodnutie o náhrade trov konania odvolacieho súdu predmetom prieskumu dovolacieho súdu, pričom opačným právnym záverom dovolacieho súdu o neprípustnosti dovolania podaného sťažovateľmi a v dôsledku tohto jeho odmietnutia ako neprípustného, bolo podľa nášho názoru zasiahnuté do samotnej podstaty ich práva na súdnu ochranu, spravodlivé súdne konanie a právo na opravný prostriedok a to najmä za stavu, že predmetným rozhodnutím odvolacieho súdu, tak ako vyplýva z jeho odôvodnenia, im bola uložená prvýkrát peňažná povinnosť spočívajúca v náhrade trov konania podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 2 OSP úspešnému odporcovi vo výške 1.935,80 eur, pričom proti takémuto rozhodnutiu o trovách konania všeobecný právny predpis riadny opravný prostriedok nepripúšťa (§ 201 OSP).“*

Sťažovateľky ďalej pokračujú v argumentácii a uvádzajú: „V rozpore s rozhodnutím dovolacieho súdu sa domnievame, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu bolo postihnuté vadou spočívajúcou v absencii jeho nie riadneho a presvedčivého odôvodnenia (§ 157 ods. 2 OSP) z dôvodov ďalej uvádzaných v tejto sťažnosti, pričom toto v dovolaní sme aj namietli a preto podľa nášho názoru tu bola rozhodnutím odvolacieho súdu v časti trov konania odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f) OSP.

Rozhodnutie o náhrade trov právneho zastúpenia v rozsudku odvolacieho súdu, tak ako sťažovateľky v dovolaní namietali je nielen v rozpore s § 142 ods. 2 OSP, na ktoré sa odvolací súd odvoláva (toto ustanovenie upravuje otázku náhrady trov konania pri čiastočnom úspechu vo veci, pričom odporca mal podľa výroku a odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vo veci plný úspech), ale v tomto prípade nie je možné na trovy právneho zastúpenia odporcu aplikovať ani § 142 ods. 1 OSP z dôvodu, že priznanie náhrady trov právneho zastúpenia odporcovi, čiže štátu, ktorého zastupuje Slovenský pozemkový fond a ktorý sa dal ďalej zastupovať advokátom, považujeme vzhľadom na postavenie a charakter odporcu a priebeh sporu za porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, § 1 OSP, § 3 OSP, ktoré upravujú právo na spravodlivé súdne konanie a právo na súdnu ochranu tvoriace základné princípy demokratického právneho štátu.“

Podľa právneho názoru sťažovateľiek v namietanom konaní krajského súdu nemala byť náhrada trov právneho zastúpenia odporcovi priznaná, pretože podľa nich zastúpenie odporcu advokátom v predmetnom spore nemožno považovať za účelne vynaložené náklady. Toto zastúpenie totiž pri hájení záujmov štátu nebolo nevyhnutné vzhľadom na to, že „štát, ktorého záujmy zastupoval Slovenský pozemkový fond, bol vybavený príslušnými organizačnými zložkami finančne i personálne, ktoré chránili záujmy štátu v tomto spore (príslušný regionálny odbor Slovenského pozemkového fondu v N.), ktorý zamestnáva odborného pracovníka s právnickým vzdelaním a s náplňou práce pre agendu, do ktorej spadala aj tento spor“.

Navyše sťažovateľky poukazujú na „celkom zjavne nesprávnu, resp. chybnú aplikáciu“ všeobecne záväzných právnych predpisov a v tejto súvislosti argumentujú: „nie je nám známe, na základe akého právneho predpisu postupoval odvolací súd

pri výpočte tarifnej hodnoty úkonoch právnej pomoci advokátovi, keď uviedol, že vychádzal z hodnoty sporu — pozemkov o výmere 11.100 m² po 0,566 eur/1 m² podľa prílohy č. 1 k z. č. 582/2004 Z.z.. Platná vyhláška o odmeňovaní advokátov neobsahuje žiadne ustanovenie, ktoré by umožňovalo tak, ako to vyhodnotil odvolací súd, vychádzať pri výpočte tarifnej hodnoty pri úkonoch právnej pomoci advokáta v sporoch o určenie vlastníckeho práva z Prílohy č. 1 k zákonu č. 582/2004 Z.z. (zákonom o miestnych daniach sú v zmysle § 1 tohto zákona stanovené miestne dane a miestne poplatky za komunálne odpady a drobné stavebné odpady a Príloha č. 1 k tomuto zákonu stanovuje hodnotu ornej pôdy a trvalých trávnych porastov, pričom z § 7 ods. 1 tohto zákona jasne vyplýva, že táto príloha sa použije výslovne iba pre účely určenia základu dane z pozemkov v rozsahu stanovenom týmto zákonom), preto odôvodnenie výpočtu trov právneho zastúpenia v rozsudku odvolacieho súdu považujeme za nezákonné a v rozpore s § 151 ods. 5 prvá veta OSP, v rozpore s vyhláškou o odmeňovaní advokátov a v rozpore so zákonom o miestnych daniach. Okrem toho, v zmysle konštantnej judikatúry Najvyššieho súdu SR napr. rozsudok NS SR sp. zn. 2 Cdo 65/2008 z 29.9.2009 sa pri určení výšky tarifnej odmeny advokáta za poskytovanie právnych služieb v konaniach o určenie vlastníckeho práva k nehmuteľnostiam vychádza zo sadzby stanovenej pre spory s neoceniteľnou hodnotou vecí (§11 ods. vyhlášky).“

Vo vzťahu k časti odôvodneniu uznesenia najvyššieho súdu týkajúcej sa trov konania predostierajú sťažovateľky takúto argumentáciu: „Dovolací súd podľa § 243b ods. 5 OSP veta prvá v spojení s ust. § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 OSP) priznal odporcovi trovy dovolacieho konania pozostávajúce z vyjadrenia právnej zástupkyne odporcu k dovolaniu, ktoré ako neprípustné odmietol. Pre konanie na dovolacom súde sa však v zmysle ust. § 241 ods. 3 OSP použijú primerane ust. § 209 OSP v zmysle ktorého je súd prvého stupňa povinný dovolanie, ktoré nie je voči rozhodnutiu prípustné predložiť dovolaciemu súdu na rozhodnutie bez toho, aby dovolanie zasielal druhému účastníkovi na vedomie a už vôbec nie na vyjadrenie sa. V zmysle § 142 ods. 1 OSP má úspešný účastník v konaní právo na náhradu iba trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal. Z obsahu odôvodnenia rozhodnutia dovolacieho súdu vyplýva, že právna zástupkyňa odporcu sa vyjadrila výlučne k jeho procesnej

prípustnosti, resp. neprípustnosti a nie k obsahovej stránke veci, preto vychádzajúc zo zásady, že súd pozná právo, nemožno podľa názoru sťažovateľiek hodnotiť priznané trovy konania odporcovi ako trovy hospodárne a účelné a preto ich dovolací súd vôbec nemal priznať.“

Rozsudok krajského súdu, ako aj uznesenie najvyššieho súdu, resp. ich odôvodnenie v časti týkajúcej sa trov konania preto považujú sťažovateľky za nepreskúmateľné a nepresvedčivé, odporujúce požiadavkám ustanovení § 157 ods. 2 OSP, ako aj princípu právnej istoty. Takýmto postupom súdov podľa ich názoru došlo k odňatiu možnosti účastníka konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) OSP. Z týchto dôvodov považujú sťažovateľky označený postup najvyššieho súdu, ako aj postup krajského súdu za porušenie ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Odvolávajúc sa na predchádzajúcu argumentáciu poukazujú sťažovateľky navyše na „porušenie práva na odôvodnenie rozhodnutia“ aj vo vzťahu k časti uznesenia najvyššieho súdu, v rámci ktorej dovolací súd konštatoval neprípustnosť podaného dovolania. Sťažovateľky sú toho názoru, že najvyšší súd síce obligatórne skúmal prípustnosť dovolania z hľadiska ustanovení § 237 OSP, avšak bez bližšieho odôvodnenia, keď vo svojom rozhodnutí iba stručne uviedol, že žiadne vady v zmysle citovaného ustanovenia v postupe odvolacieho súdu zistené neboli.

V závere sťažnosti citujúc judikatúru ústavného súdu preukazujú sťažovateľky včasnosť podania sťažnosti aj vo vzťahu k rozhodnutiu odvolacieho súdu dôvodiac, že plynutie lehoty na podanie sťažnosti ústavnému súdu tu založilo rozhodnutie dovolacieho súdu, ktoré nadobudlo právoplatnosť 27. júla 2010. Sťažovateľky na základe toho konštatujú, že sťažnosť proti obom rozhodnutiam uplatnili v zákonnej lehote určenej ustanovením § 53 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

V závere sťažnosti preto sťažovateľky navrhujú, aby ústavný súd vo veci rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie ich základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1

ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 Co/62/2009 zo 14. januára 2010 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 83/2010 z 29. júna 2010, tieto rozhodnutia zrušil a vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie a aby im priznal náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľky v sťažnosti namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru označenými rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ak preskúmanie namietaného postupu, resp. rozhodnutia všeobecného súdu v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, realnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, ústavný súd považuje takúto sťažnosť za zjavne neopodstatnenú (I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, II. ÚS 104/04).

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 Co/62/2009 zo 14. januára 2010

Riadiac sa zásadou materiálnej ochrany ústavnosti judikatúra ústavného súdu reflektujúca na rozhodovaciu činnosť Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri rozsudok z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99 a jeho body 51, 53, 54) v prípade procesného rozhodnutia dovolacieho súdu o odmietnutí dovolania pre jeho neprípustnosť zároveň garantuje zachovanie lehoty na podanie sťažnosti ústavnému súdu aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu druhostupňového súdu (podobne III. ÚS 114/2010).

V zmysle uvedeného preto ústavný súd pristúpil k preskúmaniu námietok sťažovateľiek uplatnených proti rozhodnutiu krajského súdu napadnutého dovolaním, ktoré však bolo dovolacím súdom odmietnuté pre jeho neprípustnosť.

Krajský súd v rozsudku, ktorým zmenil prvostupňové rozhodnutie tak, že návrh sťažovateľiek zamietol, súčasne rozhodol o povinnosti sťažovateľiek zaplatiť spoločne a nerozdielne odporcovi náhradu trov konania v sume 1 935,80 €.

Krajský súd v tejto časti, ktorá je predmetom námietok sťažovateľiek vo svojom odôvodnení uviedol, že pri rozhodovaní o priznaní náhrady trov konania úspešnému odporcovi postupoval podľa ustanovenia § 224 ods. 1 OSP, podľa ktorého ustanovenia o trovách konania pred súdom prvého stupňa platia i pre odvolacie konanie, a v nadväznosti

na to podľa ustanovenia § 142 ods. 1 OSP, podľa ktorého účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelne uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal (v rozsudku krajského súdu došlo nepochybné k písárskej chybe, keď číselne namiesto odseku 1 citovaného paragrafu uviedol krajský súd odsek 2, pretože z obsahu odôvodnenia je nepochybné, že krajský súd aplikoval ustanovenie § 142 ods. 1 OSP).

Náhradu priznal krajský súd za 6 úkonov právnej pomoci, a to prevzatie veci, pojednávanie uskutočnené v dňoch 14. októbra 2008, 13. novembra 2008 a 11. decembra 2008, spísanie odvolania a „*odvolacie pojednávanie*“ konané 14. januára 2009. Vychádzajúc z ustanovení § 9 ods. 1 a § 10 ods. 1 a ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „*vyhláška č. 655/2004 Z. z.*“) za jeden úkon právnej pomoci určil krajský súd základnú sadzbu tarifnej odmeny 210,81 €. Pri určení tejto sumy vychádzal z hodnoty sporu, a to z hodnoty ornej pôdy o výmere 11 100 m² [suma za 1 m² je 0,566 € - vychádzajúc z prílohy č. 1 zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov (ďalej len „*zákon č. 582/2004 Z. z.*“)]

Ďalej prirátal aj DPH vo výške 240,32 € a tiež 5 x režijný paušál vo výške 6,30 € a 1 x režijný paušál vo výške 6,95 €.

Za vykonané úkony právnej pomoci teda určil celkovú sumu 1 543,63 €.

Krajský súd ďalej odporcovi, resp. jeho právnej zástupkyni priznal náhradu za stratu času podľa ustanovení § 17 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., a to za 12 polhodín v roku 2008 (za každú polhodinu po 9,85 €) a za 4 polhodiny v roku 2009 (za každú polhodinu po 11,58 €). Takto určil celkovú sumu 164,52 €.

Z titulu cestovných náhrad podľa ustanovenia § 15 písm. a) vyhlášky č. 655/2004 Z. z. priznal krajský súd náhradu za 3 cesty osobným motorovým vozidlom z B. do N. a späť uskutočnené v roku 2008, teda celkom za 540 km (po 6,20 Sk za jeden kilometer) v sume 3 348 Sk (111,13 €). K tomu prirátal náhradu za spotrebu pohonných hmôt vychádzajúc zo spotreby 0,087 litrov za 1 km a z ceny 41 Sk za jeden liter pohonných hmôt, teda výpočtom 0,087 l x 540 km x 41 Sk určil celkovú sumu 1 926 Sk (63,93 €).

Za 1 cestu uskutočnenú v roku 2009 z B. do N. a späť určil náhradu za 180 km (po 0,183 € za 1 kilometer) vo výške 32,94 €. K tomu prirátal náhradu za spotrebu pohonných hmôt vychádzajúc zo spotreby 0,087 litrov za 1 km a z ceny 1,255 € za jeden liter, teda výpočtom $0,087 \text{ l} \times 180 \text{ km} \times 1,225 \text{ €}$ určil celkovú sumu 19,65 €.

Výsledná suma z titulu cestovných náhrad bola teda určená vo výške 227,65 €.

Úhrn všetkých uvedených súm predstavoval priznanú náhradu trov konania v sume 1 935,80 €.

Ústavný súd po preskúmaní namietanej časti odôvodnenia rozsudku krajského súdu dospel k týmto čiastkovým záverom:

Podľa § 9 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. základná sadzba tarifnej odmeny sa stanoví podľa tarifnej hodnoty veci alebo druhu veci, alebo práva a podľa počtu úkonov právnej služby, ktoré advokát vo veci vykonal, ak táto vyhláška neustanovuje inak.

Ustanovenia § 10 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. podrobne stanovujú pásma určujúce v závislosti od výšky tarifnej hodnoty výšku základnej sadzby tarifnej odmeny.

Podľa ustanovenia 10 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby.

Podľa ustanovenia § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky č. 655/2004 Z. z., ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami, je základnou sadzbou tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby jedna tretina výpočtového základu.

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti judikoval, že nie je úlohou ústavného súdu zjednocovať rozhodovaciú prax všeobecných súdov, lebo zjednocovanie rozhodovacej praxe je vecou odvolacích súdov, resp. najvyššieho súdu. Podstatné je, či sú odlišné právne názory všeobecných súdov ústavne konformné, lebo v kladnom prípade niet dôvodu na to, aby ústavný súd do takýchto záverov zasiahol (mutatis mutandis I. ÚS 199/07, I. ÚS 18/08, II. ÚS 273/08, II. ÚS 300/09).

Možno konštatovať, že rozhodovacia prax všeobecných súdov je v danej problematike rozdielna. Niektoré súdy v prípadoch žalôb o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vychádzajú z toho, že nie je možné v peniazoch vyjadriť hodnotu predmetu právnych služieb a na základe toho aplikujú ustanovenie § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky č. 655/2004 Z. z. Naopak, iné súdy sú toho názoru, že za túto hodnotu treba považovať hodnotu veci, ktorej sa predmetný právny úkon týka, a preto aplikujú ustanovenie § 10 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.

Ústavný súd konštatuje, že pokiaľ krajský súd v rámci rozhodovania o trovách konania, predmetom ktorého bolo určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, presnejšie k ornej pôde, rozhodol v súlade s § 142 ods. 1 OSP, pričom vychádzal z hodnoty veci v zmysle ustanovenia § 10 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., ktorú určil prostredníctvom aplikácie prílohy č. 1 k zákonu č. 582/2004 Z. z., učinil spôsobom predvídaným zákonom.

Tomuto záveru svedčí skutočnosť, že aplikácia právnej úpravy obsiahnutej v zákone č. 582/2004 Z. z., prostredníctvom ktorej určil krajský súd tarifnú hodnotu predmetu konania (ornej pôdy), nebola okolnosťou nepredvídateľnou (ako to zmieňujú sťažovateľky). Na jej použitie v analogických okolnostiach odkazuje prostredníctvom ustanovení prílohy č. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 492/2004 Z. z. o stanovení všeobecnej hodnoty majetku v znení neskorších predpisov napríklad aj ustanovenie § 7 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, a to pri určení základu súdneho poplatku pri percentnej sadzbe, ak je základom poplatku cena nehnuteľností, resp. konkrétne cena ornej pôdy.

Vo vzťahu k námietke sťažovateľiek týkajúcej sa argumentácie o neúčelnosti trov právneho zastúpenia (advokátom), ktoré odporca vynaložil, aj keď ako právnická osoba zastupujúca záujmy štátu disponoval možnosťou využiť pre hájenie právnych záujmov svojich zamestnancov s odborným právnickým vzdelaním, ústavný súd konštatuje, že krajský súd v rámci rozhodovania o priznaní náhrady trov označeného konania na základe ustanovenia § 142 ods. 1 OSP ich priznaním v rozsudku uplatnil zákonom poskytovaný priestor na uváženie účelnosti trov konania, do ktorého ústavný súd nie je zásadne oprávnený vstupovať a nahradzovať prijaté právne závery všeobecného súdu.

Ústavný súd sa v tomto kontexte pri posudzovaní sťažovateľkami predostretej námietky porušenia vymedzených článkov ústavy a dohovoru obmedzil iba na kontrolu konformnosti posudzovanej časti rozhodnutia s limitmi čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru kladúcimi nároky na kvalitu odôvodnenia rozhodnutia.

Ústavný súd konštatuje, že výrok krajského súdu o priznaní trov právneho zastúpenia má dostatočnú oporu v odôvodnení jeho rozhodnutia, pretože krajský súd náležite vysvetlil, ktoré právne predpisy aplikoval, tieto súčasne predstavovali právnu úpravu aplikovateľnú na skutkový stav posudzovanej veci a súčasne odôvodnenie rozhodnutia obsahovalo náležitú špecifikáciu číselného postupu, ktorým najvyšší súd dospel k záveru o výške priznaných trov.

Na základe uvedeného ústavný súd posúdil predmetnú časť rozhodnutia krajského súdu ako konformnú s obsahom garancií označených článkov ústavy a dohovoru a sťažnosť vo vzťahu k rozsudku krajského súdu kvalifikoval ako zjavne neopodstatnenú.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 83/2010 z 29. júna 2010

Ústavný súd preskúmal predmetné uznesenie najvyššieho súdu, aby zistil, či účinky výkonu právomoci najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cdo 83/2010 sú zlučiteľné s limitmi sťažovateľkami označených článkov ústavy a dohovoru, porušenie ktorých namietajú.

Sťažovateľky v dovolaní podanom proti rozsudku krajského súdu namietali jeho pochybenie pri rozhodovaní o náhrade trov konania, pretože podľa ich názoru krajský súd nesprávne aplikoval ustanovenie § 142 ods. 2 OSP, ktoré sa vzťahuje na prípady, keď má účastník konania vo veci čiastočný úspech, pričom v prerokúvanej veci mal odporca plný úspech. Argumentovali tiež názorom, že štátu nemožno priznať náhradu trov právneho zastúpenia advokátom, ak je finančne a personálne vybavený príslušnými organizačnými zložkami a zamestnáva odborných pracovníkov, ktorí vypracúvajú písomné stanoviská, ktoré aj boli použité v predmetnom konaní. Takéto trovy právneho zastúpenia nemožno

podľa ich vyjadrenia považovať za účelne vynaložené. Rozhodnutie odvolacieho súdu v časti rozhodnutia o trovách konania tak považovali sťažovateľky za postihnuté vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie a tiež nesprávne právne posúdenie veci, teda za dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania v zmysle ustanovení § 241 ods. 2 písm. b) a c) OSP. Navyše, sťažovateľky namietali absenciu odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu v súvislosti s otázkou „*v zmysle ktorého právneho predpisu sú súdy oprávnené postupovať pri výpočte tarifnej hodnoty úkonov právnej pomoci advokátom z Prílohy č. 1 k zákonu o miestnych daniach*“. Na základe uvedeného sťažovateľky navrhli, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v časti týkajúcej sa trov konania zmenil a zaviazal odporcu na náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Cdo 83/2010 z 29. júna 2010 o podanom dovolaní rozhodol tak, že ho v zmysle ustanovenia § 243b ods. 5 v spojení s ustanovením § 218 ods. 1 písm. c) OSP odmietol pre jeho neprípustnosť.

V odôvodnení rozhodnutia najvyšší súd uviedol, že po posúdení včasnosti podania dovolania preskúmal, či toto smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním.

Najvyšší súd skonštatoval, že dovolanie sťažovateľiek smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o trovách konania, pričom toto rozhodnutie „*má povahu uznesenia, i keď je obsiahnuté v rozsudku*“. Vychádzajúc z uvedeného posudzoval najvyšší súd prípustnosť dovolania „*proti takémuto výroku*“ podľa ustanovení upravujúcich podmienky prípustnosti dovolania proti uzneseniu.

V nadväznosti na to najvyšší súd citoval dotknutú právnu úpravu obsiahnutú v ustanoveniach § 239 ods. 1 a 2 OSP, podľa ktorej je dovolanie prípustné jednak proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo zmenené uznesenie súdu prvého stupňa, takisto proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, ďalej ak ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia alebo ak ide

o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Na tomto mieste poukázal najvyšší súd na nadväzujúce ustanovenia obsiahnuté v § 239 ods. 3 OSP, podľa ktorých predchádzajúce ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, o znalcovskom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

Najvyšší súd vychádzajúc z uvedenej právnej úpravy vyvodil záver, že podaným dovolaním bola napadnutá *„taká časť rozhodnutia odvolacieho súdu (trovy konania), ktorá spadá pod ustanovenie § 239 ods. 3 O.s.p.“*, a teda proti nej dovolanie z pohľadu ustanovení § 239 OSP nie je prípustné.

S odkazom na ustanovenie § 242 ods. 1 OSP ukladajúceho dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť na procesné vady vymedzené ustanoveniami § 237 OSP, a to aj pre prípad, keď v dovolaní uplatnené neboli, preskúmal najvyšší súd prípustnosť dovolania podľa ustanovení § 237 OSP, ktoré taxatívne vymedzuje okruh procesných väd zakladajúcich prípustnosť dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (aj proti rozsudku, aj proti uzneseniu). Najvyšší súd citoval znenie dotknutej právnej úpravy, podľa ktorej takými závažnými procesnými vadami je skutočnosť, že sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, že ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, že účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, že v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, že sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, že účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, a napokon skutočnosť, že rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Na tomto mieste skonštatoval najvyšší súd, že existencia niektorej z tu uvedených procesných väd v namietanom konaní nebola dovolacím súdom zistená.

V závere teda najvyšší súd zhrnul, že v prípade sťažovateliek nemožno prípustnosť dovolania vyvodit' ani z ustanovení § 237 OSP, ale ani z ustanovení § 239 OSP, preto ho ako neprípustné odmietol.

V časti týkajúcej sa otázky trov konania najvyšší súd uviedol:

„V dovolacom konaní úspešnému odporcovi vzniklo právo na náhradu trov konania proti navrhovateľom, ktorí úspech nemali (§ 243b ods. 5 v spojení s § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p.) a preto mu dovolací súd náhradu trov priznal v sume 56,97 €. Trovy pozostávali z jedného úkonu právnej služby (vyjadrenie sa k dovolaniu), za ktorý prináleží podľa § 14 ods. 2 písm. c/ vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. odmena vo výške jednej polovice základnej sadzby tarifnej odmeny [1935,80 - 663,88 = 1271,92 / 331,94 = 3,8; 41,49 + (4 x 9,96) = 81,33 / 2 = 40,66 euro + 7,21 RP + 19% DPH = 56,97 euro].“

Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu dospel k týmto čiastkovým záverom:

Najvyšší súd v prvom rade reflektujúc na ustálenú súdnu prax v analogických prípadoch (pozri č. R 117/1999) kvalifikoval rozhodnutie o trovách konania ako také, ktoré má povahu uznesenia.

V nadväznosti na to a vychádzajúc z dôvodov špecifikovaných v podanom dovolaní [§ 241 ods. 2 písm. b) a c) OSP] pristúpil k interpretácii dotknutej právnej úpravy (§ 239 OSP) týkajúcej sa podmienok prípustnosti dovolania proti uzneseniu, pričom skonštatoval neprípustnosť dovolania sťažovateliek v danom vymedzenom rámci.

Následne interpretoval najvyšší súd zákonom definované podmienky (prípady) prípustnosti dovolania podľa ustanovení § 237 OSP vymedzujúcich okruh procesných väd zakladajúcich prípustnosť dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu. V zmysle zákonnej povinnosti vyplývajúcej mu z ustanovenia § 242 ods. 1 OSP posúdil najvyšší súd prípustnosť podaného dovolania sťažovateliek aj z hľadiska všetkých ustanovení § 237 OSP. Názor najvyššieho súdu bol taký, že ani obsah dovolacích námietok, ale ani obsah napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu zjavne nesignalizujú ani len náznaky možnosti existencie niektorej z procesných väd vymedzených citovaným ustanovením, preto najvyšší súd skonštatoval, že existencia niektorej z týchto väd v posudzovanom konaní zistená nebola.

Skutočnosť, že sťažovateľkami vymedzený dôvod dovolania založený na tvrdení o nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu najvyšší súd podrobnejšie argumentačne nevysvetľoval, ešte nemožno kvalifikovať ako arbitrárnosť jeho rozhodnutia. Je prirodzené, že sa najvyšší súd obmedzil iba na konštatovanie o neprípustnosti dovolania z hľadiska ustanovení § 237 OSP, keď sa opieral o väčšinový názor rozhodovacej súdnej praxe, ktorá tento sťažovateľmi prezentovaný dôvod apriori považuje za nesubsumovateľný pod ustanovenie § 237 písm. f) OSP (účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom).

Na tomto mieste považoval ústavný súd za potrebné zaujať stanovisko aj k námietke sťažovateľiek, podľa ktorej malo dôjsť k zásahu do samotnej podstaty ich základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy z dôvodu, že voči prvýkrát uloženej „peňažnej povinnosti“ v podobe náhrady trov konania nemali možnosť brániť sa riadnym opravným prostriedkom.

Ústavný súd sa s uvedeným tvrdením zásadne nestotožňuje a poukazuje na to, že aj keď bola „peňažná povinnosť“ sťažovateľkám, tak ako to uvádzajú, uložená prvýkrát až v odvolacom konaní, dvojinštančnosť konania vo vzťahu k rozhodovaniu o trovách konania zachovaná bola. O trovách konania v prvostupňovom konaní rozhodované bolo a k preskúmaniu ich správnosti v odvolacom konaní došlo, aj keď na základe iniciatívy protistrany. To, že v druhom stupni odvolací súd o nich právoplatne rozhodol na rozdiel od prvostupňového konania v neprospech sťažovateľiek, ešte neznamená, že bolo porušené ich právo na riadny opravný prostriedok. Z hľadiska úspechu účastníkov konania napokon situácia, ktorá nastala po podaní odvolania v otázke trov konania, je analogická so situáciou, ktorá nastala po jeho podaní v merite veci.

Pokiaľ ide o časť rozhodnutia najvyššieho súdu týkajúcu sa otázky náhrady trov dovolacieho konania, ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd jednak ozrejmil, ktoré právne predpisy v tejto časti rozhodovania aplikoval, a jednak podrobne špecifikoval postup, ktorým dospel k určeniu konkrétnej sumy priznaných trov.

Ústavný súd zaujal stanovisko aj ku konkrétnym argumentačným námietkam sťažovateľiek na tomto mieste nastoleným. Sťažovateľky sú toho názoru, že právna úprava obsiahnutá § 209 OSP, ktorá sa má v dovolacom konaní primerane aplikovať, nedovoľuje

predkladať podané dovolanie na vyjadrenie druhému účastníkovi konania. Ďalej sťažovateľky prezentujú názor, že v dovolacom konaní sa právna zástupkyňa odporcu vyjadrila iba k otázke procesnej prípustnosti dovolania, a nie k obsahovej stránke veci, preto vynaložené trovy právneho zastúpenia podľa nich nemožno považovať za „*hospodárne a účelné*“ a dovolací súd ich z tohto dôvodu vôbec priznať nemal.

Ústavný súd poukazuje na to, že žiadne ustanovenie právnej úpravy dovolacieho konania v Občianskom súdnom poriadku nevyklučuje možnosť predložiť podané dovolanie na vyjadrenie protistrane. Relevantná právna úprava síce odkazuje na primerané použitie ustanovení § 209 OSP (o odvolacom konaní), tieto sa však týkajú otázok iných, predovšetkým otázky postupu prvostupňového súdu pri odstraňovaní nedostatkov podaného odvolania pred predložením opravného prostriedku odvolaciemu súdu.

To, či sú účelné trovy, ktoré vznikli odporcovi v súvislosti so spracovaním vyjadrenia právneho zástupcu, ktorý bol na jeho predloženie súdom vyzvaný a v ktorom sa vyjadril k procesnej otázke prípustnosti podaného dovolania, je otázkou skutkového a právneho posúdenia konajúceho súdu v rámci jeho úvahy. Právny záver, ku ktorému na jej základe konajúci súd dospeje, však nie je ústavný súd oprávnený preskúmať a posudzovať, pretože, ako to už bolo naznačené, nie je opravnou inštanciou v sústave všeobecných súdov a jeho úloha sa obmedzuje iba na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdmi vykonanej interpretácie a aplikácie právnej úpravy s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (podobne aj II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 231/04).

Na základe uvedených východísk dospel ústavný súd k záveru, že v rámci výkonu svojej právomoci sa najvyšší súd v uznesení sp. zn. 1 Cdo 83/2010 z 29. júna 2010 vysporiadal s podstatnými námietkami sťažovateľiek v náležitom rozsahu a jeho relevantným konštatovaniam predchádzal racionálny, a teda ústavne konformný výklad dotknutej právnej úpravy, ktorý nepopiera jej účel a podstatu a na základe ktorého bol ustálený dôvod na odmietnutie dovolania sťažovateľiek, ako aj záver o výške priznaných trov konania. Rozhodnutie najvyššieho súdu teda zodpovedá limitom garancií čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľky namietajú.

V závere treba opätovne zdôrazniť, že ústavný súd nie je ďalšou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti pôsobiacim mimo tejto sústavy. Z tohto postavenia mu preto v okolnostiach tohto prípadu ani neprislúchalo posudzovať, či námietkam sťažovateľiek podaným prostredníctvom dovolania malo, alebo nemalo byť vyhovené. Ústavný súd však musel zaujať stanovisko k tomu, či rozhodnutie o nich spĺňalo požiadavku ústavnosti spočívajúcu predovšetkým v ústavne konformnom výklade dotknutej právnej úpravy o tiež požiadavku náležitého odôvodnenia prijatých záverov.

Ústavný súd vzhľadom na uvedené skutočnosti odmietol v oboch bodoch sťažnosť sťažovateľiek podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. mája 2011